

Tájékoztató
a Vörösmarty Mihály Könyvtár által
a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerben
végzett tevékenységről

Alsószentiván
Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

2020

**VÖRÖSMARTY
MIHÁLY
KÖNYVTÁR**

**KÖNYVTÁRELLÁTÁSI
SZOLGÁLTATÓ
RENDSZER**

Tájékoztató

a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Könyvtár által
a Fejér megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében végzett
2020. évi tevékenységéről¹

¹ A 39/2013 (V. 31.) EMMI rendelet 7. § (5) bek. alapján a megyei hatókörű városi könyvtár – ez Fejér megyében a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Könyvtár – tájékoztatást készít a települési önkormányzat részére az előző évi működésről.

Tájékoztató

a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Könyvtár által
a Fejér megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében végzett
2020. évi tevékenységéről²

A megyei ellátás

A települési önkormányzat kötelező feladata a helyi könyvtári ellátás biztosítása.³ Ennek az önkormányzat kétféleképpen tehet eleget:⁴ önállóan fenntart egy olyan könyvtárat, amely megfelel a *Nyilvános Könyvtárak Jegyzékére*⁵ kerülés követelményeinek,⁶ vagy szerződést köt az illetékes megyei hatókörű városi könyvtárral a *Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez* (továbbiakban: KSZR) való csatlakozásról.⁷ A jogszabályalkotó feltételezte, hogy a nagyobb településektől elvárható olyan önálló könyvtár fenntartása, amely megfelel a követelményeknek, ezért a KSZR-hez való csatlakozás lehetőségét csak az 5500 főnél kisebb lakosságszámmal rendelkező településeknek adta meg.

Fejér megye 108 településéből 12 lakosságszáma meghaladja az 5500 főt,⁸ így ők a törvény erejénél fogva nem csatlakozhatnak a KSZR-hez. A fennmaradó 96 közül 81 település⁹ tartozott 2020-ban a KSZR-be. A többiek önállóan tartották fenn könyvtárukat.¹⁰ Tekintve, hogy a KSZR 2013-ban 37 csatlakozott településsel és 58.108 fő ellátott lakosságszámmal indult, és ez 2021-re 82 településre és 146.447 ellátott lakosra bővült, a rendszer életképessége bizonyosságot nyert.¹¹

2 A 39/2013 (V. 31.) EMMI rendelet 7. § (5) bek. alapján a megyei hatókörű városi könyvtár – ez Fejér megyében a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Könyvtár – tájékoztatást készít a települési önkormányzat részére az előző évi működésről.

3 A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 64. § (1) bek.

4 A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 64. § (2) bek.

5 379/2017. (XII. 11.) Korm. rendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről.

6 A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 54. § (1) bek. és 55. § (1)-(2) bek.

7 39/2013 (V. 31.) EMMI rendelet a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről.

8 Székesfehérvár, Dunaújváros, Mór, Bicske, Sárbogárd, Gárdony, Ercsi, Polgárdi, Enying, Velence, Pusztaszabolcs, Martonvásár

9 Aba, Alap, Alcsútdoboz, Alsószentiván, Bakonycsérnye, Bakonykúti, Balinka, Baracs, Baracska, Beloianisz, Besnyő, Bodajk, Bodmér, Cece, Csabdi, Csákberény, Csór, Csókakő, Csősz, Daruszentmiklós, Előszállás, Fehérvárcsurgó, Felcsút, Füle, Gánt, Gyúró, Hantos, Igar, Iszkaszentgyörgy, Isztimér, Jenő, Kajászó, Kápolnásnyék, Kincsesbánya, Kisapostag, Kőszárhegy, Kulcs, Lajoskomárom, Lovasberény, Magyaralmás, Mány, Mátyásdomb, Mezőfalva, Mezőkomárom, Moha, Nadap, Nádasdladány, Nagykarácsony, Nagylók, Nagyveleg, Óbarok, Pákozdi, Pátka, Pázmánd, Pusztavám, Ráckeresztúr, Sáregres, Sárkeresztés, Sárkeresztúr, Sárkeszi, Sárosd, Sárszentágota, Sárszentmihály, Soponya, Söréd, Sukoró, Szár, Szabadegyháza, Szabadhídvég, Tabajd, Tác, Tordas, Újbarok, Úrhida, Vajta, Vál, Vereb, Vértesacsa, Vértesboglár, Zámoly, Zichyújfalu.

10 Közülük Szabadbattyán 2021. január 1-jétől csatlakozott a KSZR-hez, így az e módon ellátott települések száma 2021-re 82-re nő.

11 Eddig két település lépett ki – Aba és Tác –, de 2019-ben mindketten visszaléptek a KSZR-be.

A KSZR-hez tartozó könyvtárak sokszínűek: működik könyvtár önálló épületben, működik művelődési, kulturális intézmény részeként, de van olyan, amelyik a polgármesteri hivatalban, iskolában, idősotthonban, kollégiumban, borházban kapott helyet. Átlagos alapterületük 74 m², amely csaknem eléri a KSZR-ajánlás¹² optimálisnak tekintett értékét (80-100 m²). Igaz, az alapterület átlagát néhány kiemelkedően magas érték felfelé húzza – a jellemzőbbnek tekinthető medián csak 65 m² –, de nem szabad önmagában csak az alapterületet néznünk. Figyelembe kell vennünk, hogy a könyvtári alapterület nagyságánál fontosabb az épület és a könyvtárbelső jó állapota.

A könyvtárak megújításához, teljes bútorzat – és hozzá némi eszköz – beszerzéséhez nagy segítség a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) által az önkormányzatok számára évente „Kistelepülések könyvtárainak szakmai eszközfejlesztése, korszerűsítése” pályázat, amelyen 3,5 millió Ft vissza nem térítendő támogatást lehet nyerni, 10%-os önrésszel. Évről-évre elindul több településünk is ezen a pályázaton, az idén Lajoskomárom (3.080.438 Ft) és Óbarok (2.115.629) nyert.

2020-ban is nagy gondot fordítottunk a könyvtárak letéti állományának gyarapítására, 17.164 db könyvet, 294 db hangoskönyvet, 67 db térképet, 42 db DVD-t vásároltunk, és 67-féle folyóirat 395 példányát fizettünk elő számukra, összesen 39,5 millió Ft értékben.

A könyvtárak saját állományának elektronikus katalógusba vétele – az újonnan csatlakozottak kivételével – teljes, ezek az állományok a Vörösmarty Mihály Könyvtár honlapján az interneten is kereshetők az olvasók számára. Hiányossága még a rendszernek, hogy az internetes keresésnél nem látszik, hogy a keresett könyv jelenleg hozzáférhető-e, vagy más olvasónál éppen kölcsönzésben van, de az olvasók számára már így is nagy segítség, hogy otthonról, online kereséssel láthatják, hogy az adott dokumentum megvan-e a könyvtárban, vagy esetleg más, szomszédos település könyvtárában van-e meg.

Az állománybéli hiányosságok enyhítésére működik a könyvtárközi kölcsönzés rendszere, amelynek keretében a nagy ellátó könyvtárak – elsősorban a Vörösmarty Mihály Könyvtár, de akár más, távoli könyvtárak – állományából postai úton kikérhető az adott dokumentum. 2020-ban a 81 KSZR könyvtár közül 30 élt ezzel a lehetőséggel, ők összesen 1178 db dokumentumot – 926-ot a Vörösmarty Mihály Könyvtár, 252 db-ot más, távoli könyvtár állományából – kértek kölcsön ennek a rendszernek a segítségével. Ez a szám 22%-kal kevesebb, mint az előző évben, ennek oka részben a koronavírus járvány miatti általános visszaesés, részben az, hogy az állományfejlesztésnek hála, az olvasók egyre elégedettebbek a saját könyvtáraik állományának kínálatával, így egyre kevésbé kell más könyvtárak segítségét kérniük.

2020-ban könyvtáraink működését a koronavírus járvány miatti kényszerű bezárások akadályozták. A kötelező bezárások idején – amikor egyáltalán nem tartózkodhatott olvasó a könyvtár épületében, helyiségeiben – sok helyen épületen kívüli („ablakos”)

¹² Az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Informatikai és Könyvtári Szövetség által 2015-ben közösen kiadott ajánlás, letölthető a www.fejerkszr.hu/_upload/editor/kszr_ajanlas.pdf URL-ről.

kölcsönzéssel, illetve házhoz szállítással juttatták el a köteteket az olvasókhoz. A befektetett ötlet és munka ellenére mégis jelentősen csökkent a beiratkozott olvasók és a kölcsönzött dokumentumok száma.

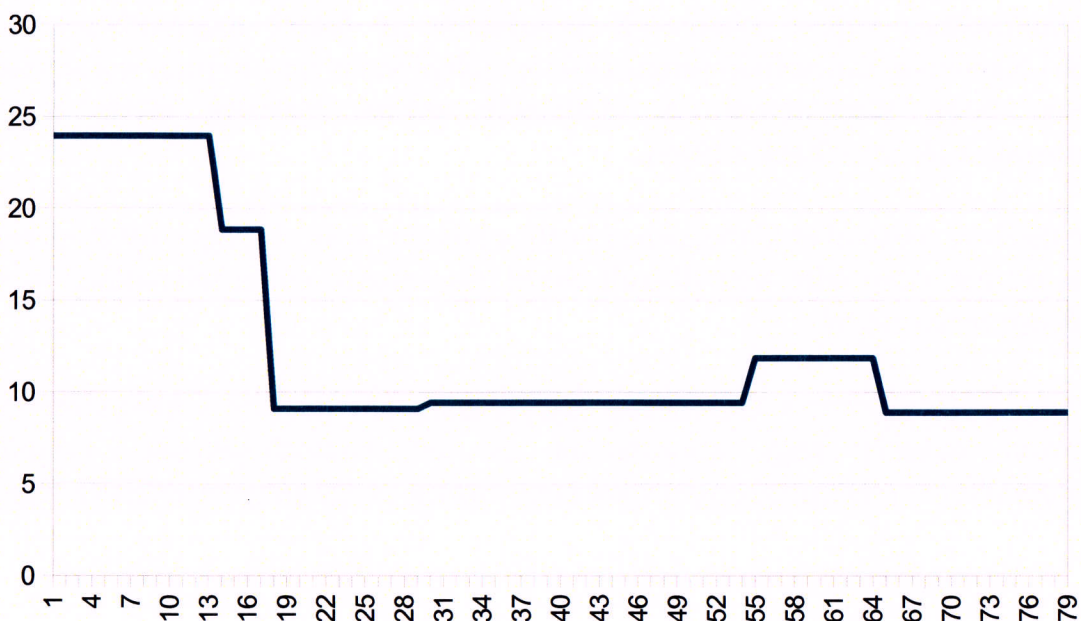
A jelenség érthető, a könyvtárak hónapokig zárva tartottak, az ablakos kölcsönzés, vagy házhozállítás lehetősége kevesebb használót vonzott. Érthető módon tartottak a fertőzésveszélytől, sokan egyénileg oldották meg a könyvigényeiket, gyakoribbá vált az online szolgáltatások igénybe vétele. Örömteli, hogy egyetlen kolléga sem veszítette életét a járvány miatt.

Megyénk KSZR könyvtáraiban az összesen regisztrált olvasók száma (7462 fő) csupán 80%-a, a kölcsönzött dokumentumok száma (58.044 db) pedig csupán 65%-a az egy évvel korábbi hasonló adatoknak. (Ennek fényében érdemes értékelni azt a tényt, hogy több olyan könyvtár is volt, ahol az olvasók és a kölcsönzések száma nőtt a tavalyihoz képest.)

Az olvasók számában történt 20%-os visszaesés nem egyenletesen oszlik meg az egyes korosztályok között. A legnagyobb visszaesés a 18 év alatti korosztályt érintette, itt 32%-kal esett vissza a beiratkozott olvasók száma. Az aktív-korú lakosságnál ez a visszaesés 19%-os, míg a 65 év felettiekénél csupán 9%-os.

A 18 év alatti korosztály visszaszorulása azért is fájdalmas, mert évfolyamra vetítve ők adják a beiratkozott olvasók javát – nem csak a KSZR-ben, hanem minden települési könyvtárban –, még így a jelentős visszaesés után is, amint az az alábbi grafikonon is látszik:

**KSZR beiratkozott olvasók életkori eloszlása 2020-ban
(életkoronként, ezrelékben)**

A megye 81 KSZR könyvtárában összesen 82 személy látta el a könyvtárosi feladatokat – van olyan könyvtár, ahol ketten is dolgoznak, viszont olyan is, ahol egész évben nem volt könyvtáros –, ebből csupán 68%-uk iskolai végzettsége felel meg a jogszabályban

támasztott követelményeknek.¹³ Mindössze 23-uknak van bármilyen – közép- vagy felsőfokú könyvtárosi szakképzettsége. Főállásban 27-en látják el munkakörüket, a többiek részmunkaidősök.

Az évenkénti négy továbbképzésből, amelyet a megye könyvtárosainak szoktunk tartani, vírushelyzet miatt az idén csak egyet tudtunk megszervezni, még éppen a járvány kitörése előtt, 2020. március 2-án.

2020-ban is odaítéltük a KSZR-díjat, ez alkalommal Süle Zsuzsanna, a sárszentmihályi könyvtár könyvtárosa kapta.

A rendezvények száma a koronavírus járvány miatt csökkent – sok tervezett rendezvény elmaradt –, megyei szinten a 2019. évi 748 programmal szemben 2020-ban csupán 440 programot tudtunk megtartani, ez átlagban 5,43 rendezvényt jelent könyvtáranként. Ennek megfelelően a résztvevők száma is a felére csökkent, 20.895-ről 10.589 főre. A rendezvények főleg a járvány nyári visszaszorulása idején voltak megtartva, ekkor két helyen még a szokásos nyári könyvtári táborra is sor került.

A rendezvények tekintetében a legnagyobb vonzereje a különféle előadásoknak volt (3105 résztvevővel), ezeket követték a gyerekeknek szóló különféle játékos tevékenységek (1806 résztvevő), majd a vetélkedők, versenyek (1279 résztvevő), a KönyvtárMozi és egyéb filmvetítési alkalmak (1042 résztvevő).

A körülményekhez képest sikeresnek mondhatók az ősszel megrendezett Országos Könyvtári Napokhoz kapcsolódó programok: 47 településen 111 program zajlott ezekben a napokban, 3046 résztvevővel. A résztvevők száma csaknem elérte a 2019-es programsorozat résztvevőinek 80%-át.

A KönyvtárMozi vetítésekét különösen sújtotta a járvány, a járványügyi intézkedések miatt a tavalyi vetítési szám felét sem sikerült elérni. Összességében 12 településen 51 vetítést tartottak 991 résztvevővel.

2020-ban a KSZR-ellátást a Vörösmarty Mihály Könyvtár részéről a *Könyvtárellátási és módszertani csoport* négy könyvtárosa és két könyvtárkezelője, valamint az *Állományalakító és feldolgozó csoport* két könyvtárosa és egy könyvtárkezelője végezte.

¹³ 1500 fő alatti településen érettségivel, 1500-2500 fő közötti településen középfokú szakirányú végzettséggel, 2500 fő feletti településen felsőfokú végzettséggel és könyvtárosi képesítéssel kell rendelkeznie a foglalkoztatottnak. Ezen kívül a jogszabály 2500 fő feletti településen előírja a közalkalmazotti jogviszonyban történő foglalkoztatást is [39/2013. (V.31.) EMMI r. 5. § (1) bek. g) pontja].

Alsószentiván Könyvtári Információs és Közösségi Hely

A könyvtár alapterülete 60 m², ami mind a KSZR-ajánlásnak (80-100 m²),¹⁴ mind a megyei átlagnak (74 m²) alatta marad.

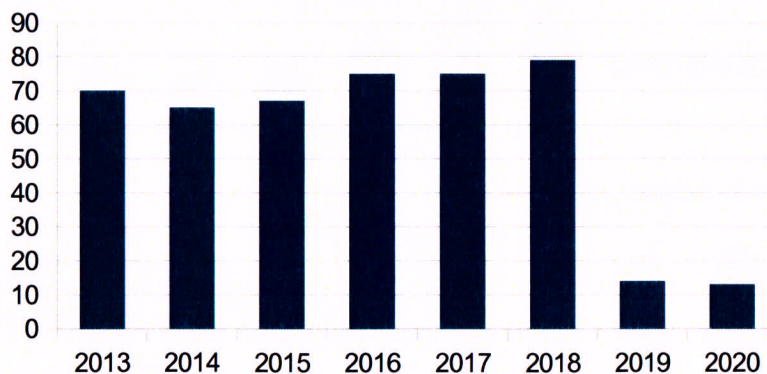
A könyvtár teljes állománya az integrált könyvtári nyilvántartásunk szerint 5243 db dokumentum, amiből 4859 db a saját állomány, 384 db KSZR-letét.¹⁵ Ez – a lakosságszámhoz viszonyítva – 8,9 dokumentum/lakos arányt jelent, ami az általános könyvtári normákat¹⁶ messze meghaladja.

2020-ban – a helyi könyvtáros kívánságait figyelembe véve – 246 dokumentumot szereztünk be a könyvtár számára, és adtunk tartós letétbe.

A könyvtár nyitvatartása – a koronavírus járvány miatti kényszerű zárvatartási időszakot nem számítva – egy átlagos héten 6 óra volt, ami a megyei átlagot (17 óra) nem érte el, de a minimális célnak megfelelt.

2020-ban a könyvtárnak 13 beiratkozott olvasója volt, ami azt jelenti, hogy – a koronavírus járvány ellenére – a könyvtár olvasóinak száma nem csökkent érdemben, meg tudta őrizni az iskolából való elköltözés utáni időszakának látogatottsági szintjét.

Beiratkozott olvasók

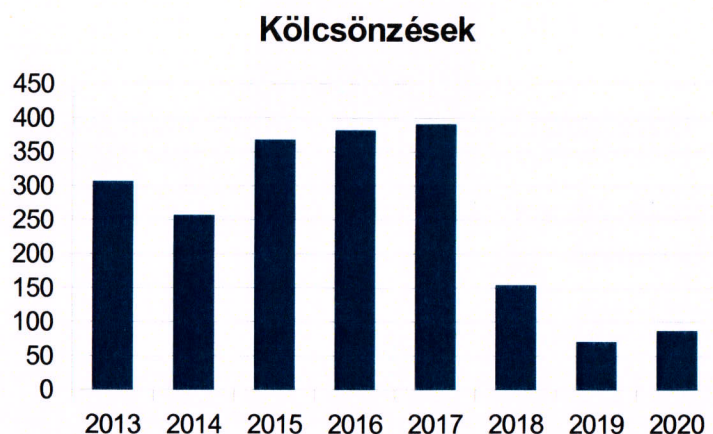

Ugyanezen időszakban a kölcsönzött dokumentumok száma 87 db volt, kicsivel emelkedett is a tavalyihoz képest.

¹⁴ www.fejerkszr.hu/_upload/editor/kszr_ajanlas.pdf

¹⁵ 2020. december 31-ei állapot szerint.

¹⁶ „1000 lakosonként 3000 kötet”, Fehér M.: *A települési könyvtári működés normái, valamint teljesítménymutatói*, kézirat, 2010, lásd: www.pemeksz.hu/download/feherm2.pdf

A könyvtárban rendezvényt nem tartottak. Ezen 2021-ben változtatni kell, a program megtartása évente legalább négy alkalommal elvárás a 2013/39. EMMI rendelet szerint. Rendezvényekkel foglalkozó kollégánknak sok hasznos tanácsot tud adni, egyes fizetős rendezvények árát a KSZR keretében kifizetjük.

Az elégedettségmérésen a településről nem érkezett kitöltött kérdőív, pedig a jövőre vonatkozóan fontos lesz majd tudni, hogy mit szeretnének a használók.

Alsószentiván Könyvtári, Információs és Közösségi Hely a jelenlegi helyén megfelelő körülmények között működik, de lehetne több olvasója minden nemzedékből, kiszolgálva családokat, időseket is. A könyvtár népszerűsítése fontos feladat lesz. Jó volt olvasni Takács Sára könyvtáros dicséretét a településről a Fejér Megyei Hírlap 2021. január 8-i számában, reméljük a helyismereti kutatásban is segíthet könyvtárunk.

Köszönjük az együttműködést.

Székesfehérvár, 2021. május 31.

Buriánné Tarró Edit
Buriánné Tarró Edit Erzsébet
igazgató

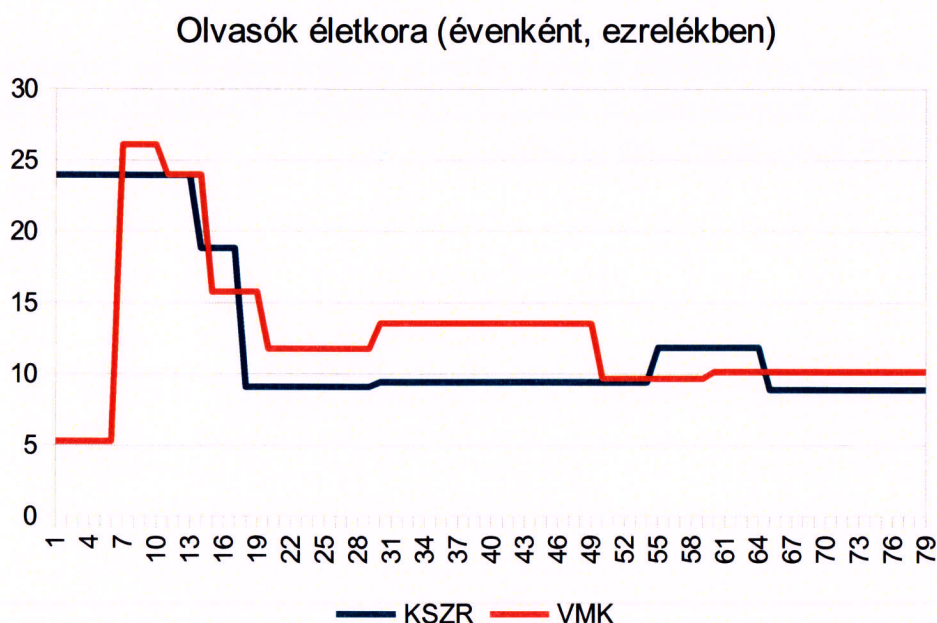
Függelék

A megyei KSZR elégedettségmérése

Az évenkénti szokásos, egy hónapig tartó elégedettségmérésünket a megyei KSZR könyvtárainkban 2020. november 18-án kezdtük. A vírushelyzet miatt bezárt könyvtárakból gyéren csordogáltak az adatok, ezért a határidőt többször meghosszabbítottuk a statisztikailag értékelhető mennyiségű adat összegyűjtése céljából. Végül az utolsó kitöltött űrlapot 2021. január 12-én fogadtuk be. Így is csak 423 értékelhető választ sikerült feldolgoznunk, ami a tavalyi mennyiség alig 70 %-a.

A válaszokból leszűrt eredmények vizsgálatánál fontos figyelembe vennünk, hogy milyen az űrlapot kitöltők korosztályi megoszlása, ami nem feltétlenül egyezik a beiratkozott olvasók korosztályi megoszlásával, mint ahogyan – jegyezzük meg –, a KSZR olvasók korosztályi megoszlása sem azonos az ellátó könyvtár – Vörösmarty Mihály Könyvtár és tagkönyvtárai (VMK) – korosztályi eloszlásával.

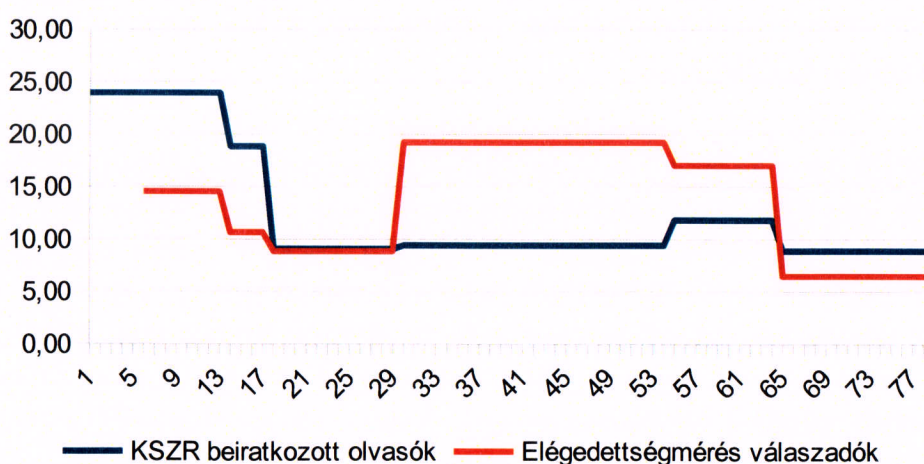
A VMK és a KSZR könyvtárak olvasóinak korosztályos összehasonlítását nehezíti az a tény, hogy az adatok más-más korcsoportos bontásban állnak rendelkezésre. Bár a beiratkozott olvasók száma nagyságrendileg azonos – 10.695 a VMK és 7.204 a KSZR könyvtárak esetében – az ellátó könyvtár olvasóinak életkor szerinti bontása (1-6; 7-10; 11-14; 15-19; 20-29; 30-49; 50-59; 60-) merőben eltér a KSZR olvasók életkor szerinti bontásától (-14; 14-17; 18-29; 30-54; 55-65; 65+). Látható, hogy egyetlen olyan kategória-határ van – a 29/30 év –, amely mindkét bontásban egyezik. Ezért – az összehasonlíthatóság kedvéért – az adatokat évekre normáltuk, azaz az egyes korcsoportok adatait egyenletesen szétterítettük a korcsoport teljes intervallumára. (A legfelső korosztálynak a matematikai értelmezhetőség kedvéért muszáj volt felső korlátot megjelölnünk, ezt – némileg önkényesen – 79 évben szabtuk meg.)

Bár vannak eltérések, de – láthatóan – az alapséma mindkét esetben hasonló. Az iskolás korú olvasók messze a legnagyobb arányban járnak könyvtárba, aztán mindkét korfán jelentkezik a „huszonéves apály”, hogy aztán ez a VMK esetében a 30-on túli korosztálynál, míg a KSZR esetében a nyugdíjhoz közelítő, vagy abba átlépő korosztály esetében ismét megnőjön a létszám.

Mielőtt az elégedettségmérésnél kapott válaszok elemzésére rátérnénk, meg kell vizsgálnunk, hogy a válaszadók életkori eloszlása hogyan viszonyul a KSZR könyvtárakba járók életkori eloszlásához. Bár itt a generációs beosztás azonos, mégis – a grafikonok összevethetősége érdekében – az előbbieken is alkalmazott életkori évekre való normáláshoz folyamodtunk.

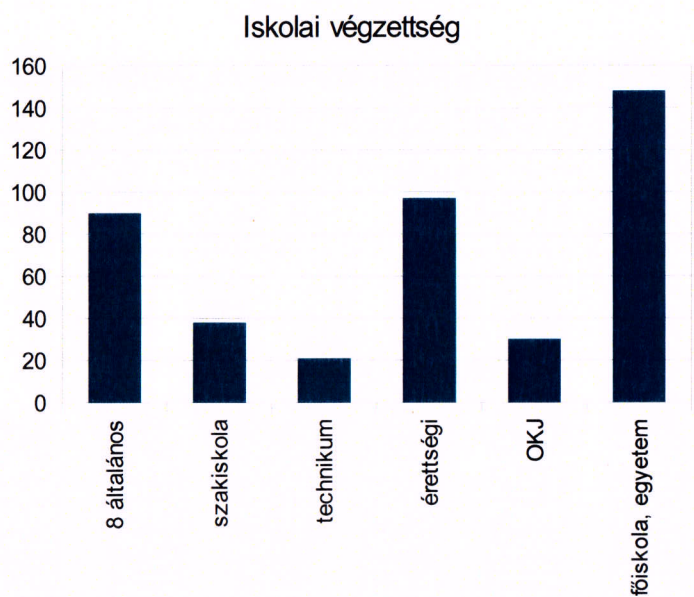
KSZR: az olvasók és a válaszadók életkori összehasonlítása

Látható, hogy a válaszadók között a 30-65 éves korosztály erősen felülreprezentált – a 30-55 éves korosztály kétszeresen is –, az iskolás- és nyugdíjas korú olvasók alulreprezentáltak, míg a 18-29 éves korosztály reprezentációja súlyuknak megfelelő. Ezt a további adatok értelmezésénél észben kell tartanunk.

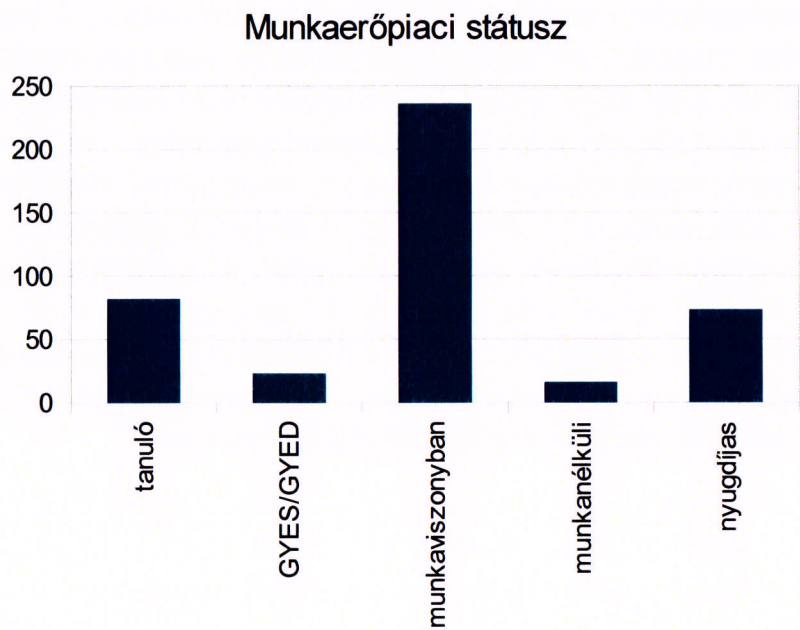
A kérdőívek kitöltése anonimizált módon történt, az életkoron kívül csupán a válaszadók iskolai végzettségét, munkaerőpiaci státuszát és lakhelyét kérdeztük meg, valamint azt, hogy melyik KSZR könyvtárunknak olvasója.

Az iskolai végzettségre vonatkozó válaszok a következőképpen alakultak:

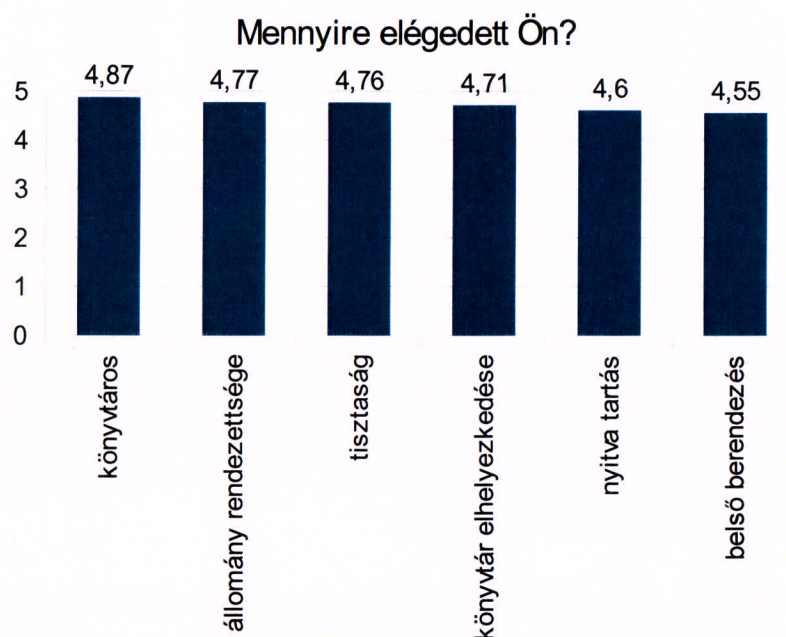
A 8 általánost végzettek magas arányánál figyelembe kell venni, hogy 61 válaszadónk volt 18 év alatti, az ő besorolásuk értelemszerűen a „8 általános” mezőt gyarapítja. Feltűnő a felsőfokú végzettségűek magas száma, de mivel a beiratkozott olvasók egészéről nem állnak rendelkezésre hasonló adatok, nem lehet eldönteni, hogy ez a válaszadók jellemzője-e, vagy a teljes beiratkozott olvasók körében így van-e.

A munkaerőpiaci státuszra vonatkozó válaszok összegzése az alábbi eredményt adta:

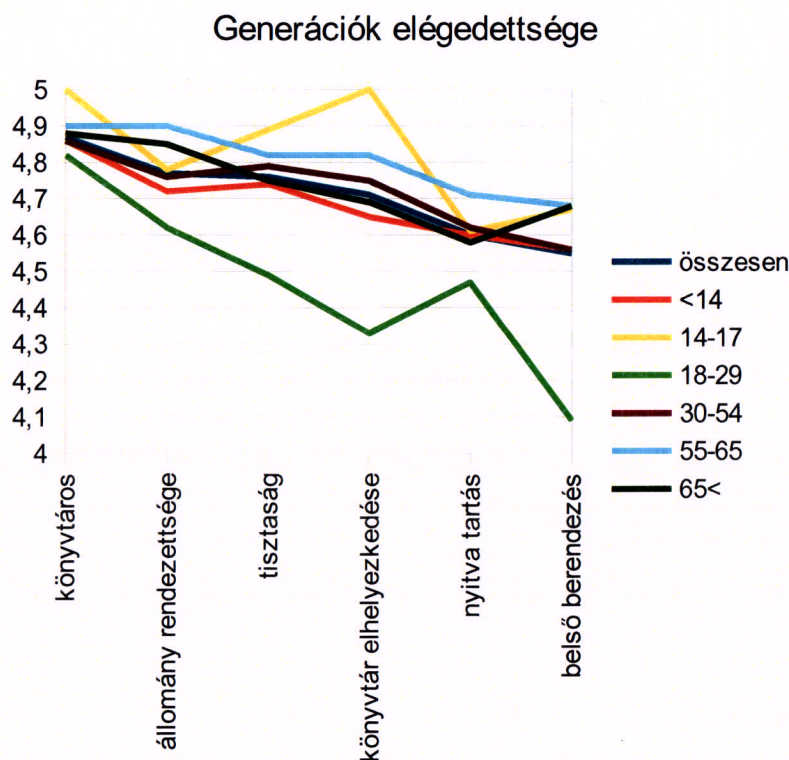
Ránézésre az adatokban nincs semmi meglepő, jól tükrözik az általános lakossági eloszlást. Itt is meg kell azonban jegyeznünk, hogy a beiratkozott olvasók hasonló adatai nem ismertek.

Az elégedettségmérés egyik legizgalmasabb kérdése az, amikor a válaszadónak különböző szempontok szerint 1-től 5-ig terjedő skálán pontszámokat kell adnia. Az idei évben is „*papírforma*” eredmény született: Az utóbbi három évben – amióta nagyobb mennyiségű elégedettség-mérési adattal rendelkezünk – az egyes kategóriákra adott pontszámok átlagai minden esetben belül maradtak a 0,1-es intervallumon.

Bár az adatok mindegyikében megfigyelhető pár százados romlás, a kapott átlagok még mindig elképesztően magasak. Az idén is a *könyvtáros személye* végzett az első helyen 4,87-es átlaggal (2019: 4,93; 2018: 4,90), és a *könyvtár belső berendezése* az utolsó helyen 4,55-ös átlaggal (2019: 4,58; 2018: 4,49). A közbenső pozíciókat – csökkenő sorrendben – a *könyvtári állomány rendezettsége* (2020: 4,77; 2019: 4,78; 2018: 4,73), a *könyvtár tisztasága* (2020: 4,76; 2019: 4,77; 2018: 4,73), a *könyvtár épületének elhelyezkedése* a településen belül (2020: 4,71; 2019: 4,78; 2018: 4,68), és a *könyvtár heti nyitvatartása* (2020: 4,60; 2019: 4,65; 2018: 4,64) foglalja el. (Itt jegyezzük meg, hogy a könyvtár nyitvatartása kapcsán nem a járványhelyzet miatti kényszerű zárva-nyitvatartást kívántuk pontoztatni, hanem azt, hogy – normál esetben – mennyire elégedettek az olvasók azzal, hogy a könyvtár a hét mely napjain, mettől-meddig tart nyitva.)

Kíváncsiak voltunk, hogy a könyvtárak megítélésében van-e generációs különbség. Ezért korcsoportonként külön-külön is átlagoltuk az adott pontszámokat, és érdekes eredményre jutottunk.

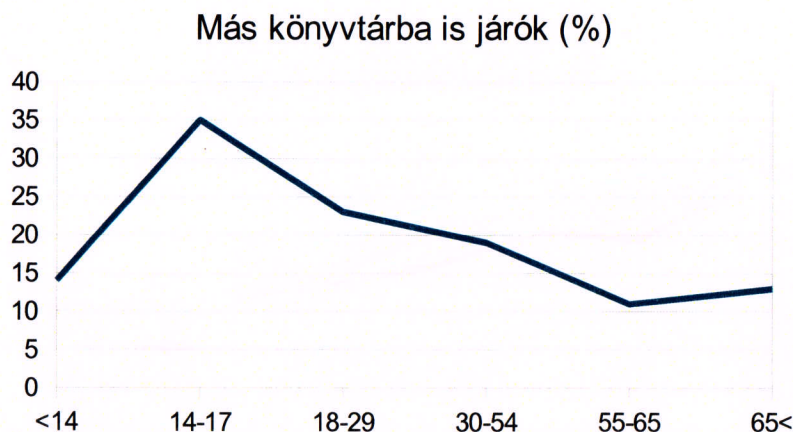

Kiderült, hogy a könyvtárak pontozásában a legkritikusabb a 18-29 év közötti korcsoport, minden kategóriában ők adták a legkevesebb átlagpontszámot. A legjobb pontszámokat a 14-17 és az 55-65 év közöttiek adták. Érdekes, hogy míg a könyvtár elhelyezkedésével a 14-17 közöttiek teljesen elégedettek voltak, a 18-29 éves korosztálytól kapta ez a kategória a legkevesebb pontszámot.

Kíváncsiak voltunk, hogy válaszadóink milyen gyakran járnak könyvtárba. A válaszokból kiderült, hogy 23 %-uk hetente, 45 %-uk havonta, míg 32 %-uk ennél ritkábban keresi fel a könyvtárat.

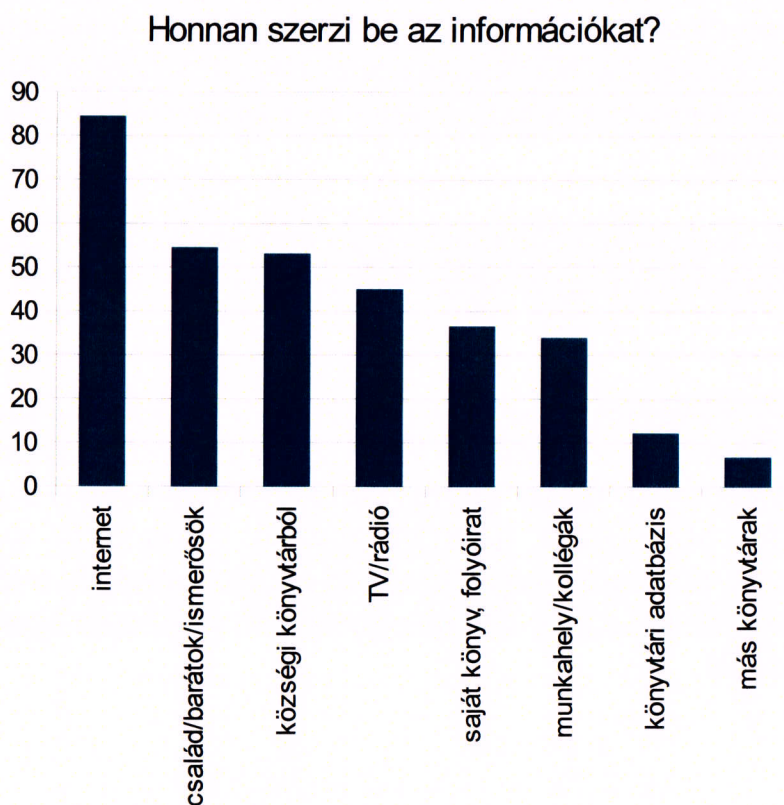
Megkérdeztük, hogy válaszadóink járnak-e más könyvtárba is, mint abba, amelyikben a kérdőívet kitöltötték. A 423 válaszadónk közül 73-an jelezték, hogy igen. Őket tovább kérdeztük, hogy miért? Erre 68-an válaszoltak. Közülük 31-en egyszerűen igényüknek nevezték, hogy több könyvtárnak is tagjai legyenek, 24-en azon a bizonyos másik településen dolgoznak, tanulnak, amely könyvtárát szintén látogatják, 6 válaszadót annak a bizonyos másik könyvtárnak a jobb állománya csábít el, míg 10-en egyedi, statisztikailag irreleváns választ adtak.

Érdekes eredmény adódik, ha a más könyvtárba is járók arányát korcsoportos bontásban is megvizsgáljuk.

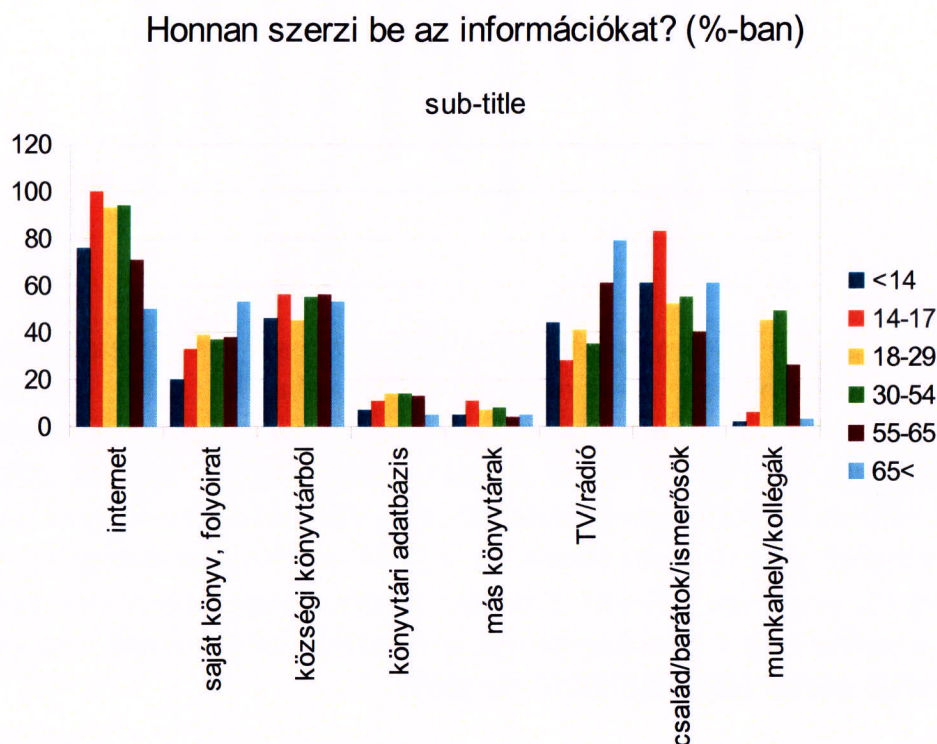

Kiderül, hogy a legaktívabb „más könyvtárba” járók a 14-17 évesek, míg legkevésbé az 55-65 évesek élnek ezzel a lehetőséggel. Míg azonban az iskolás korúaknál a „más könyvtár” általában az iskolai könyvtárat jelenti, a 18-29 éveseknél sokszor az egyetemi, főiskolai könyvtárat, a felnőtt olvasóknál általában a településhez közel eső nagyobb városi, megyei könyvtárat.

Megérdeklődtük válaszadóinktól, hogy milyen forrásból szerzik be az információkat. 418-an adtak valamiféle választ, azaz jelölték meg legalább egy információforrást, persze a többség többet is megjelölt.

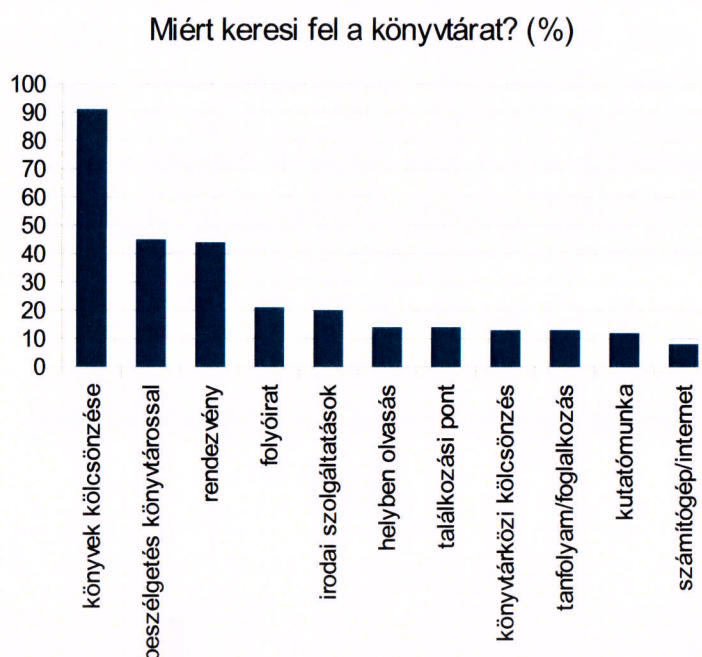

Látható, hogy mára az internet vált az első számú információforrássá (a valamilyen választ adók 84% -a jelölte meg), míg a valaha egyeduralkodó TV/rádió alaposan visszaszorult (mindössze 45%, a válaszadók kevesebb, mint fele jelölte meg). Gyanítható azonban, hogy az adatok ilyen alakulásában szerepet játszik az, hogy az internetet aktívan használó középgeneráció erősen felül, míg a mai napig is inkább a TV-re, esetenként rádióra támaszkodó nyugdíjas generáció alaposan alulreprezentált a válaszadóink között. Ezért ez az a kérdéscsoport, amelyre adott válaszokat indokolt generációs bontásban is vizsgálat alá vonni.

Látható, hogy az internethasználat 14-54 éves kor között szinte teljes – 93-100 %-os –, de még az 55-65 éves korcsoportban is megelőzi a TV/rádió használatát, ez utóbbi csak a 65 felett válik elsődleges információforrássá, de még ennek a korcsoportnak a fele is aktív internet-használó.

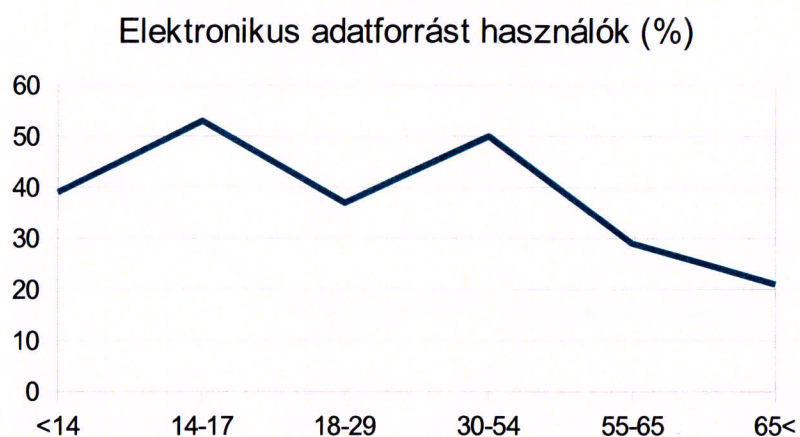
Megkérdeztük, hogy válaszadóink miért keresik fel a könyvtárat. Természetesen a *könyvkölcsönzés* végzett messze az első helyen, de kiderült, hogy sokan sokféle mást is keresnek könyvtárainkban.

A második legfontosabb indok a *beszélgetés a könyvtárossal* – a válaszadók 45%-a jelölte meg (!) –, míg hasonlóan népszerűek a *rendezvények* (44%), ez szintén nem elvonatkoztatható a könyvtáros személyétől. Az internet, mint információforrás tömegessé válásával már csak az olvasók ötöde keresi a folyóiratokat, míg az internethálózat kiépülésével, otthoni elérhetőségével párhuzamosan visszaszorult a könyvtári számítógép- és internethasználat, már csak az olvasók 8%-a jelöli meg könyvtárlátogatási okként (míg 2019-ben még 13, 2018-ban 17%-uk). Érdekes azonban, hogy a 14-17 éves korcsoportnak viszont 28%-a jelölte meg a számítógépezést könyvtárlátogatási oknak – ez esetben talán az otthoni „korlátozások” alóli kibúvásról van szó?

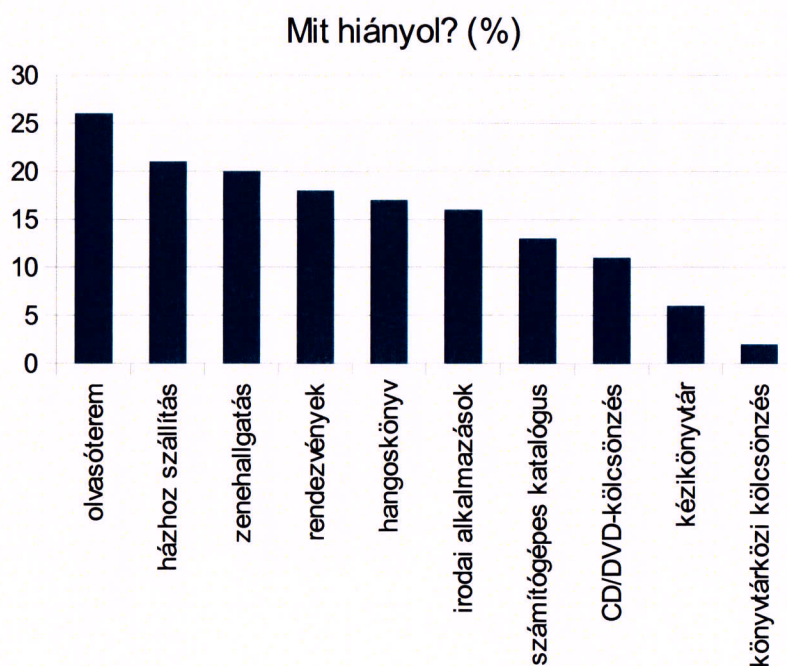
A könyvtáros fontosságát mutatja, hogy olvasóink bevallása szerint 62%-uk rendszeresen kéri a könyvtáros segítségét, 37%-uk ritkán, de él ezzel a lehetőséggel, és mindössze 6 olvasó nyilatkozott úgy, hogy ő még soha nem kérte.

Olvasóink 40%-a használja önállóan az elektronikus könyvtári adatforrásokat, ebben nincs lényegi változás az előző évekhez képest. Többé-kevésbé az is az előzetes várakozásainkat igazolja, hogy a legfiatalabbak és a legidősebbek használják a legkevésbé az elektronikus adatforrásokat.

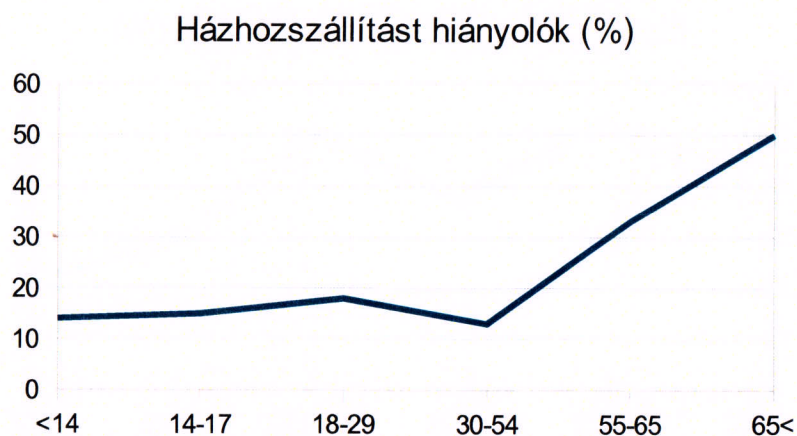

Válaszadóink túlnyomó többsége elégedett a könyvtárával, akik viszont nem, azokat tovább kérdeztük, hogy mi az, ami miatt nem elégedettek. Erre a kérdésre 18 választ kaptunk, nyolcan az elavult bútorzatot jelölték meg, heten a barátságtalan helyiséget, s közülük hárman mindkettőt.

Lényegesen több – 225 válaszadótól – kaptunk választ arra, hogy mit hiányol mégis a könyvtárból, noha alapvetően elégedett vele.

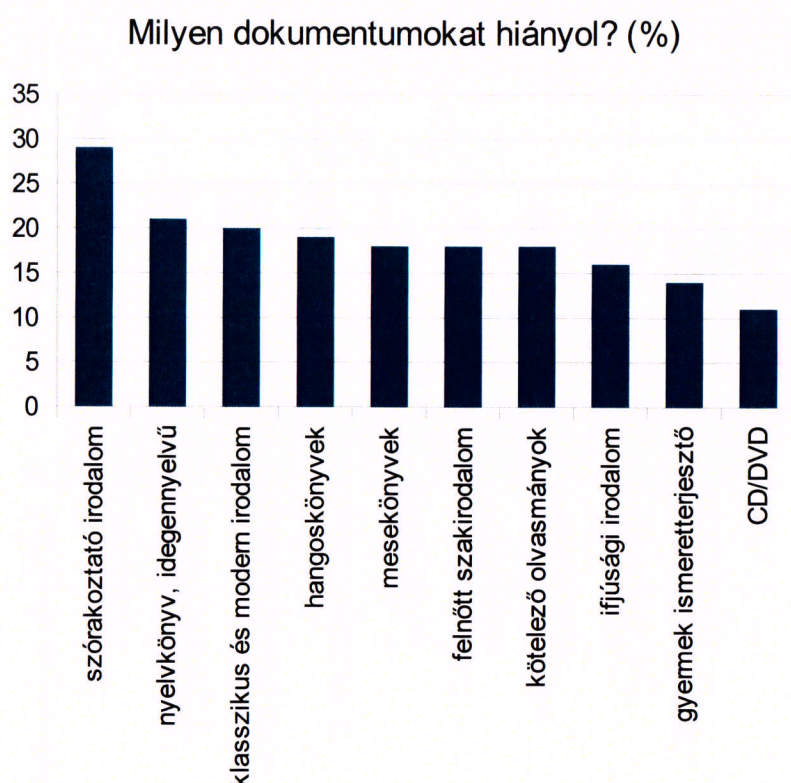

A legtöbben az olvasótermet hiányolják, de különösen megnőtt – nyilván a járványhelyzet hatására – a házhoz szállítást hiányolók száma, válaszadóink 21%-a hiányolja (2019: 11%; 2018: 13%). Talán nem meglepő, hogy közülük az idősek vannak nagyobb számban, de nem kizárólag ők hiányolják sok helyen ezt a szolgáltatást.

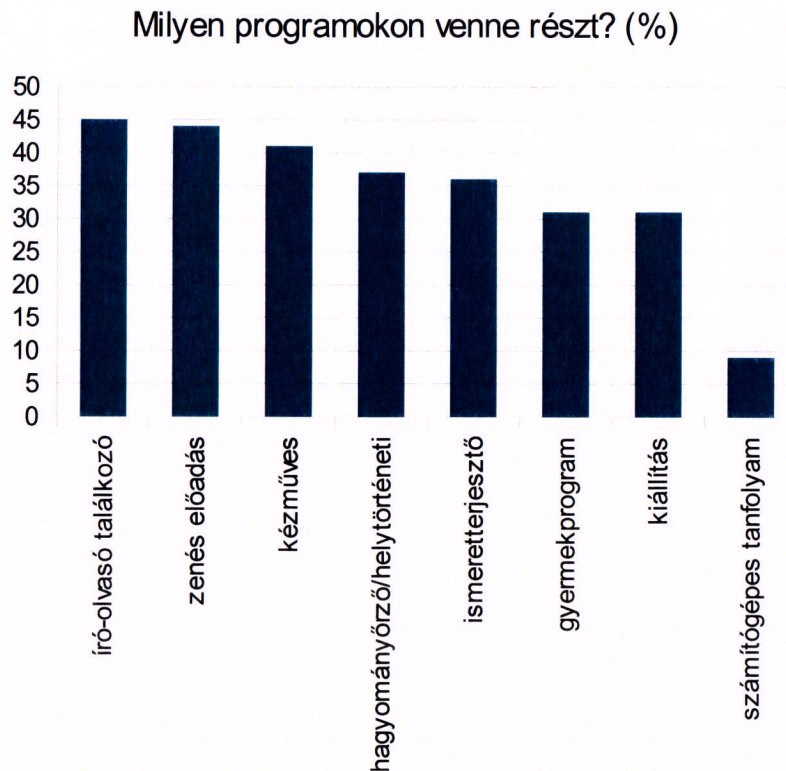
Azonban érdekesség, hogy a 23 GYES/GYED-en lévő olvasóból csak kettő hiányolta a házhoz szállítást.

Konkréten arra is rákérdeztünk, hogy milyen *dokumentumokat* hiányol a könyvtárból? Összesen 222 válaszadónk jelölt meg legalább egy dokumentumtípust.

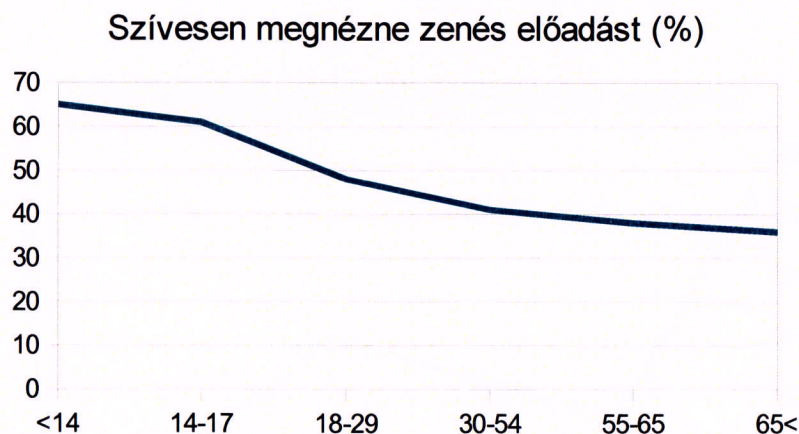
A válaszok elég egyenletesen szórnak, egyetlen dokumentumtípus sem emelkedik ki különösebben a mezőnyből – talán csak a *szórakoztató irodalom* egy kicsit –, és láthatóan minden dokumentumtípusra szükség van, mert mindegyiket elég sokan hiányolják.

A rendezvényekről is kérdeztük olvasóinkat. A válaszadók közül 332-en vettek már részt valamilyen rendezvényen 94%-uk „*nagyon elégedett*” volt vele. Arra a kérdésre, hogy milyen programon venne részt szívesen a jövőben 380-an jelöltek meg legalább egy választ.

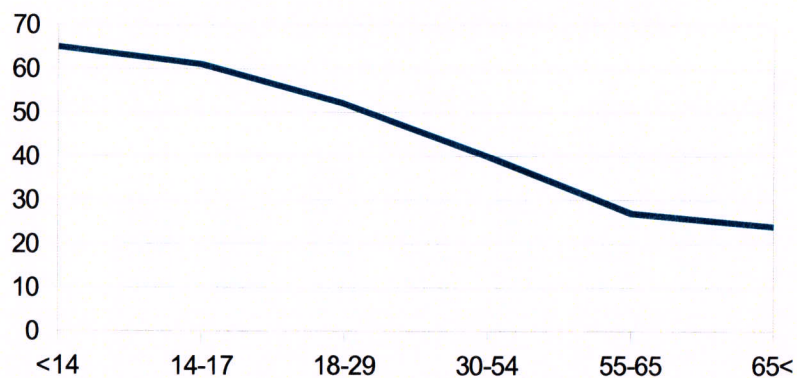
Ahogy a korábbi években, továbbra is az író-olvasó találkozókra mutatkozik a legnagyobb igény, bár szorosan követi a többi lehetőség is, csupán a számítógépes tanfolyamok iránt csekélyebb az érdeklődés.

Néhány esetben érdekes eredményre vezetett, amikor a programok iránti affinitást korcsoportos bontásban vizsgáltuk. Kiderült, hogy minél fiatalabb valaki, annál szívesebben nézne zenés előadást:

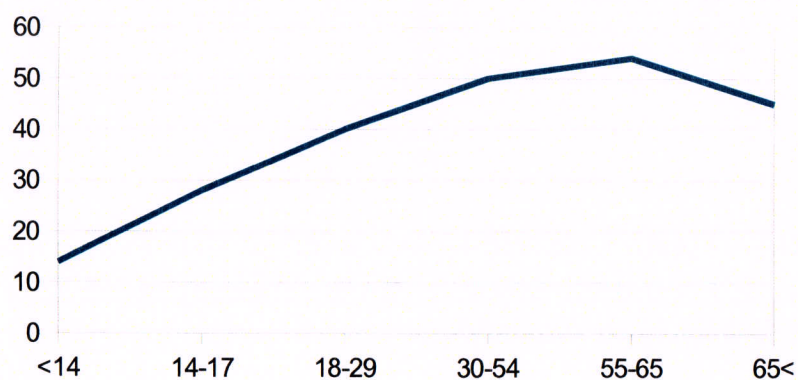
A kézműves programok – talán nem meglepően – szintén a fiatalabbakat vonzzák...

Szívesen részt venne kézműves programon (%)

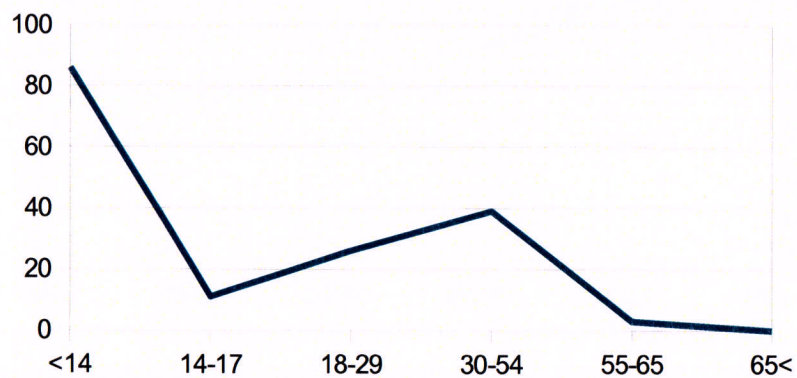
... az író-olvasó találkozók viszont a felnőtteket, idősebbeket:

Szívesen részt venne író-olvasó találkozón (%)

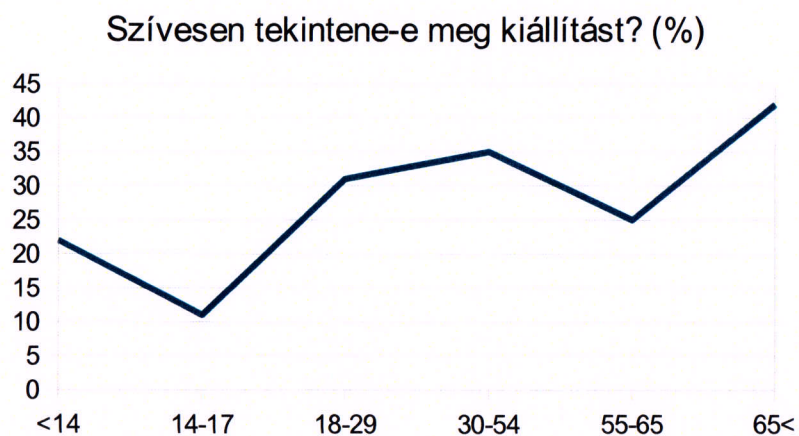

A 14-17 évesek nem preferálják a gyerekprogramokat – még a középkorú felnőttek is szívesebben vesznek részt ilyen rendezvényen:

Szívesen venne-e részt gyerekprogramon? (%)

A kiállításokra is a 14-17 évesek vágnak jelenleg a legkevésbé:

Végül – búcsúzóul – megkérdeztük az adatlapon, hogy mi a KSZR? De minden felvilágosító tevékenységünk dacára továbbra is csak az olvasóink harmada van tisztában e mozaikszó jelentésével.

